

ELŐFIZETÉSI ÁRA :
EGÉSZ ÉVRE 16.— K | FÉL ÉVRE 8.— K
NEGYED ÉVRE 4.— K

FŐSZERKESZTŐ :
DR. BISCHITZ BÉLA
ÜGYVÉD.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL :
BUDAPEST, V., SAS-UTCA 20.
TELEFON 108—00.
HIRDETÉSEK mm. SZÁMITÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT.

Villamos bányalámpák.

Grósz Ábris szászvári bányafőfelügyelő, a magas pénzügyminiszteriumhoz egy javaslatot terjesztett be a sujtóléges és szénporos bányákban a villamos, hordozható bányalámpák kötelező használatára.

Előre is kijelentjük, hogy addig, míg *sub judice lis est*, érdemben kritikát gyakorolni nem szándékunk.

Az egész világ bányászati szakközönsége élénken foglalkozik most az elektromos bányalámpák kizárólagos használatának kérdésével, tehát Grósz Ábris javaslata időszerű. Majdnem minden nagyobb bányászállamban kísérletek folynak a villamos bányalámpákkal s ezek a kísérletek fognak végérvényes tájékoztatást nyújtani e lámpák veszélytelen alkalmazhatására vonatkozólag.

A kérdés tehát, amint mondani szokás, a levegőben van, ezért mindenki, aki nálunk azt előtérbe igyekszik tolni, csak elismérést érdemel.

Míg a magas döntés Grósz Ábris javaslatára meg nem érkezik, mi nem érezzük magunkat hivatottaknak a javaslatra véleményt mondani.

Mindazonáltal néhány szempontot ki akarunk emelni a hordozható bányalámpák kötelező használatára vonatkozólag.

Végezzünk először a biztonsági lámpával.

Kétségtelen, hogy ez csak bizonyos körülmények között nyújt megnyugtató biztonságot.

Az egyik lámpatípus biztonsága szélesebb határok között mozog, mint a másiké. De azok a viszonyok, amelyek között egy megfelelően gyártott és kellően karbantartott biztonsági lámpa megsérülés nélkül veszedelmes lehet, messze túl vannak azon a határon, amelyet egy jól vezetett bányában megengedhetünk. Ha egy munkahelyen robbanásra képes százalékban felgyülemlt a gáz, ott nem szabad addig dolgoztatni, amíg azt onnan megfelelő szellőztetéssel el nem távolították.

Ha a bányáinkban megfelelő szellőztetésről gondoskodunk s nem engedünk meg elgázásodott munkahelyeken dolgoztatni, akkor a biztonsági lámpa nem lesz mindjárt olyan veszedelmes.

Tessék egy bizonyos *standardját* létesíteni a szellőztetésnek a bányában, akkor nagy mértékben leszállanak a biztonsági lámpától okozható robbanásnak veszélyei is.

A gyáráktól forgalombahozott lámpákat tessék alávetni hivatalos vizsgálatnak bevezetésük előtt.

Az üzemnél használatban levő lámpákat tessék a bányabavítel előtt lelkiismeretes, gázban végzett

vizsgálatnak alávetni, akkor nem lesz a bányász kezében a *halál csóvája* a biztonsági lámpa.

A biztonsági lámpa megsérüléséből eredő veszélyek, ha a bányában nincsenek abnormis viszonyok a légvezetés tekintetében, amelyet tünni egy percig sem volna szabad, a legminimálisabbak. Szabálynak kell azonkívül tekinteni, hogy a megsérült lámpát azonnal eloltsák, tartalék lámpával helyettesítsék.

A biztosító lámpa ujragyújtásából és a gyutacs tökéletlenségéből eredő veszélyt úgy küszöbölték ki az angolok, hogy lámpáikat lámpagyújtó állomásokon gyújtják újra elektromos uton.

Öngyújtó biztonsági lámpát *Angliában* tudunkkal, alig használnak.

A biztonsági lámpának nagy gyakorlati előnye, mérsékelt beszerzési ára. Igaz, hogy a biztonság minden árt mégér s a költség egymagában nem lehet akadálya a villamos lámpák kötelező használatának.

A biztonsági lámpa nélkülözhetetlen előnye az, hogy detektor is. Viszont hátránya, hogy a CO-t nem jelzi.

A biztonsági lámpa eddig kellőleg nem méltatott előnye, továbbá hogy mint oxigént fogyasztó fényforrás, belégzésre káros levegőben nem ég.

Ez arra kényszeríti a bányáuzem vezetőjét, hogy mindenütt megfelelő légáramról gondoskodjék még olyan részén is a bányának, ahol gázkiáramlás nincsen.

Az elektromos lámpák kötelező használatával nem fognak igen sok helyen törődni annyit a szellőztetéssel, mint most kénytelenek azt tenni már csak a lámpák égvetartása miatt is.

A bányák levegője, gáztartalom tekintetében rosszabb, oxigénben szegényebb lesz valószínűleg. Ez utóbbi ok miatt sok helyen leszáll majd a munkahatály, az előbbi ok miatt pedig kedvezőbbek kell hogy legyenek a viszonyok a robbanásra, amely nemcsak a biztonsági lámpák gyújtásától következhetik be.

A villamos lámpák kötelező használatával okvetlen szigorubb szellőztetési szabályokat kellene meghonosítani és elő kellene írni a kötelező lég-elemzést.

Nem kétséges, hogy a villamos lámpák kötelező használatával megszaporodna a fulladás következtében beállott halálos balesetek száma, jóllehet ezt még mindig óriási módon meghaladná a robbanás általi áldozatok száma.

Ezeket a szempontokat is mind mérlegelni kell a kérdés vizsgálatánál.

Az elektromos lámpáknak kétségtelenül sok olyan szembeszökő előnyük van, amelyet igen sokan legyőzhetetlen előnynek hajlandók tekinteni.

Ezeknek a lámpáknak nagyobb a fényerősségük, azt elvitatni nem lehet. Légmentesen elzárt izzó szálai nem érintkezhetnek a gázokkal, tehát azt így föl sem robbanthatják.

Ez előnyükből azonban az a hátrányuk is ered, hogy nem indikálják a gázt s a bányász egy belélegzésre alkalmatlan és fölötte robbanékony légkörben is benne dolgozhat világításuk mellett.

A villamos lámpák sem zárják ki teljesen a robbanás lehetőségét, mert üvegcsömük éppen olyan könnyen megsérülhet, mint a biztosító lámpák üvege.

Ha a fémszálak szabadabbá lesznek, kétségtelenül meggyújtják a gázt. Van ugyan már most is lámpatípus, amelynél a fémszálát védő üveg-gömb eltörésekor kikapcsolódik a lámpa, de kérdés és szigorú vizsgálatot igényel annak a megállapítása, hogy ilyenkor nem adhat-e még mindig szikrát a lámpa, mely meggyújthatja a metánt?

A lámpák ki és bekapcsolásánál szintén keletkezhetnek szikrák.

Ujabbban azonban ez ellen is védekeznek úgy, hogy a lámpák be és kikapcsolásánál egy kis ellenállás kapcsolódik be önműködőleg a polusoknál, amely a szikraképződést állítólag lehetetlenné teszi.

Az is bizonyos, hogy a villamos bányalámpák most még fennálló kisebb szerkesztésbeli tökéletlenségét napról-napra mindinkább meg fogják szüntetni. Az is bizonyos, hogy az a kétségtelenül tapasztalható ellenérzés, amely egyes bányászati körökben észlelhető a villamos lámpák használata ellen, hova'ovább meg fog enyhülni, mégis kétséges, vajjon általánosan kötelezővé lehet-e tenni a bányákban a villamos lámpát?

A gázvizsgálás kérdését, amelyet rendszerint ugyan amúgy is felvigyázók végeznek, igen körülmenyes lenne velök végeztetni csupán.

Bányáinkban alig van koncentrált művelés. A fölvigyázók egy műszakban legfeljebb egyszer látnak egy munkás csapatot. Egy gázos munkahelyet pedig egy műszakban egyszer megvizsgálni nem elég.

Kérdés, hogy a fölvigyázó, akit szorítanak a szén kiadására, félben fogja-e hagyatni a munkát, ha a gáz robbanásra képes százalékban lesz is jelen valamelyik munkahelyen?

A lámpa fog égni, a munkás dolgozhat, nem úgy, mint a biztonsági lámpa mellett, melyet hamar elolt a robbanásra képes gáz.

Igy előállhat az, hogy a biztosabbnak hitt villamos lámpa használata mellett nagyobb veszélyben lesz a munkás *egyéni* és a *tömeg*halál sem lesz messzebb, mint a biztonsági lámpák használatánál.

A villamos lámpák befektetési költsége természetesen nagyobb, mint a biztonsági lámpáké. Általános használatukat ez is késleltetni fogja, bár a költség a nagyobb biztonság mellett nem lehet döntő.

A nem helyesen szerkesztett, vagy kellőleg karban nem tartott villamos lámpa lehet még veszedelemesebb, mint egy sérült biztonsági lámpa, mert ennél a belső robbanás még nem bizonyos, hogy átesap a külső légkörre is, ellenben egy esetlegesen keletkezett villamos szikra menthetetlenül felrobbantja a megfelelő százalékban jelenlevő gázt.

Minden lehető szempontot mérlegelve a kérdés korántsem látszik olyan egyszerűnek, mint első tekintetre.

Tagadhatatlan, hogy a villamos lámpák az egész világon mindenütt rohamosan kezdenek tért hódítani a bányában.

E téren elől jár *Poroszország*. Még az angol bányákban is több mint 10.000 villamos lámpa van használatban.

Eddig nálunk, tudunkal, a villamos lámpát csak mint *szükség* lámpát használják. Tüzek elgátolásánál, zsomptisztításoknál, ezóval nem a rendes művelési munkálatoknál.

A villamos lámpa általánosan kötelezővé tételének, ha erről ez idő szerint beszélni lehet, csakis a poros, gázos kőszénbányáinknál lehetne helye.

Ezeket mi egyedül az eszmék tisztázása kedvéért hoztuk föl.

A döntés illetékes szakférfiainkon áll.

Grósz Ábris az ország egyik legveszedelmesebb bányáját vezeti, ahol utóbb két ízben volt tömeges emberhalált okozott robbanás.

Ez a dolog kell, hogy szavának bizonyos súlyt adjon. Dícséret illeti, hogy merész elhatározással egyenesen a pénzügyminiszteriumhoz fordult.

A kérdés a mi viszonyaink tekintetéből is tárgyalást és megfontolást érdemel.

Erről a kérdéstről már a budapesti osztály egyik ülésén is volt szó.

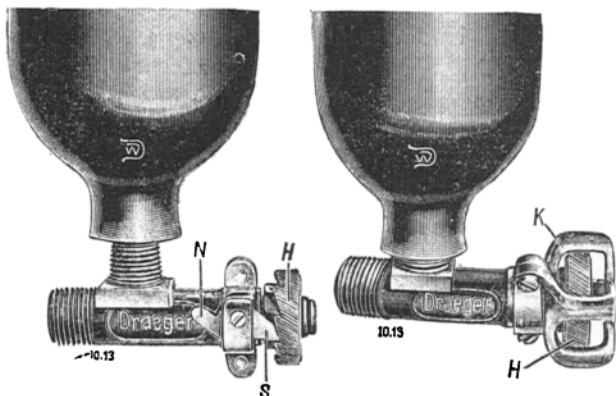
Szerintünk jó volna, ha *Grósz Ábris* bányafőfelügyelő javaslatát egy hatósági, állami, és magánbányászatnál alkalmazott szakemberekből álló szakbizottságnak adnák ki tárgyalni.

Nézetünk szerint a miniszterium ilyen fontos kérdésben addig nem dönthet, amíg az összes érdekelteket meg nem hallgatta.

Védőberendezés a mentőkészülékek oxygenpalackjainak elzáró szelepén.

A mentőkészülékek konstruálásánál tekintettel voltak ugyan arra, hogy használat közben külső behatások, ütések, lökések stb. a készülék funkcionálását meg ne zavarhassák. Mégis felmerült az az aggodalom, hogy komoly esetekben, amikor a készülékkel felszerelt bányásznak keskeny, szűk helyeken köll áthatolnia, vagy beomlott helyeken kuszással kell előbbre jutnia, az oxygenpalack záró szelepe esetleg önmagától elzáródhatik, ha az ácsolathoz, fedőhöz, vagy más kiálló részhez surlódik. Számolni kell továbbá a mentési munkálatok izgalmával, amelyek közepette a mentő tévedésből elzárhatja az oxygenpalackot. E körülmények figyelembe vételével a Drägerwerk két oly védő készüléket szerkesztett, amelyek bármely rendszerű mentőkészülék oxygenpalackjának elzáró szelepére, minden nehézség nélkül, felszerelhetők. Az I. ábra egy, két részből álló, védőharangot tüntet fel, amelynek egyik vége csőbilinesként van kiképezve s a másik vége harangszerű ablakos szekrénykéhez hasonlít. Amint az ábrán látható a két részből álló védő haranggal a szelep kézi kerekét beburkoljuk és a szelepre a két félrész összecsavarása által lehet rögzíteni. E védőkészüléknél ki van zárva, hogy kuszás közben, vagy surlódás által a szelepkerék magától záruljon.

Sokkal célszerűbb azonban a II. ábrán látható védőkészülék, amelynek alkalmazásánál a régi szelepkereket eltávolítjuk és helyette egy, ugyanazzal a mérettel bíró fogas szelepkereket alkalmazunk. A kerék fékezésére egy, a csőbilincsebe szerelt rugó hatása alatt

I. ábra.

II. ábra.

álló nyelvcsapok van elhelyezve, amelynek S nyelve a kézi kerék fogazatába kapcsolódik. A „H” kézi kerék csak a nyitási irányban forgatható, tehát a szelepet folyton jobbra és jobbra nyitja. Ha azonban a szelepet el akarjuk zárni, az N részt le kell nyomnunk, hogy a nyelvcsapok nyelve a fogazatból kiemelkedjen és a zárókerék csak így fordítható az elzárás irányába. A II. ábrán látható védőkészülék azért látszik praktikusabbnak, mert a mentés izgalmas munkája közepette különösen a kezdő mentők abban a feltevésben, hogy a készülék kevés oxigént ad, képzelte légzési zavarokkal küzdenek, s a szelepet igyekeznek mindjobban kinyitni, hogy a készülék több oxigént kapjon. Ezen igyekezetükben azonban idegességük folytán beállhat az az eset is, hogy a szelep zárókerékét ahelyett, hogy jobbra kinyitnák, ellenkező irányba forgatva a szelepet elzárják, ami esetleg komoly következményeket vonhat maga után.

A II. ábrájú védőkészüléknél a szelepnél ilyen tévedésből eredő elzárása teljesen ki van zárva. A fent ismertetett szelepkerekek védőkészülékek beszerezhetők: a Drägerwerk képviselőinél: Ligeti és Bíró bányászati szaküzletében Budapest, V Vicszínház-utca 5.

Bányaiskolát jelesen végzett

10 évi üzemi gyakorlattal bíró, a szokásos országnyelveket beszélő egyén, ki a bányászat minden ágában jártas, bányafelméréseket önállóan végez, mindenfajta furó és réselő gépekkel dolgozik, az adminisztratív teendőiben jártas, megfelelő állást keres. — Szíves megkereséseket „Erélyes bányász” jelgelé alatt a kiadóhivatalba kéretnek.

Az ércmaradék eltávolítása cinktermelésnél.

Ha cink termelése céljából cinkércceket álló retortákban megszakítás nélküli folytonos üzemben akarunk redukálni, úgy a retorta alsó nyílásán a fémtől megszabadított maradékokat oly mérvben kell eltávolítanunk, amilyen mérvben a reakció végbe megy. E célra előnyösen mechanikai berendezéseket alkalmaznak, amelyek különösen a retorta alsó nyílásánál az ércmaradékok eltávolítása szempontjából jönnek tekintetbe. Különösen alkalmasak erre szállítócsavarok és hasonló ismert berendezések.

Az új berendezés tárgya azonban nem a berendezésekre vonatkozik, hanem bizonyos nehézségek megszüntetését célozza, amelyek a cinktermelési eljárás természetéből folynak.

A gyakorlatban ugyanis kitűnt, hogy a magas hőfokra hevített, képlékeny állapotban lévő maradékok ott szilárdulnak meg a retorta falainál és tapadnak a falakhoz, ahol a retorta a magas hőmérsékletű kemencetérből kilép és szükségképpen alacsonyabb hőmérsékletre hűl le. Ezen a helyen egy salakkoszorú képződik, amely a retorta kilépőnyílását mindinkább szűkíti és végül teljesen elzárja, úgy hogy az adag, ill. a maradékok nem csuszhatnak már önműködőleg a retortán keresztül. Ezen salakrétegek eltávolítására oly mechanikai eszköz alkalmazása előnyös, amely pl. furó vagy maró, vagy pedig kaparó a'akjában időnként, még pedig nem túl hosszú időközökben a retorta alsó nyílásába bevezetetik és azt az említett salaklerakódásoktól megszabadítja. A marónak tehát nem az a feladata, hogy az adagot kiszállítsa, hanem csak a salaklerakódásokat kell eltávolítani és a retorta alsó torkolatát kell szabadon tartania, hogy a maradékok akadálytalanul keresztülcsuszassanak. Hogy emellett ez a maró vagy furó zavartalanul és egyszerűen működhessék, azt célszerűen benne hagyjuk a retortában olyképp, hogy megemelhetően, ill. lesüllyeszthetően rendezzük el. A tisztítási műveletnél azután folytonos forgatás mellett annyira megemeljük, amíg a salaklerakódásokat keresztülvágta, azután pedig ismét visszasüllyesztjük előbbi helyzetébe, még pedig oly mélyre, hogy a hő hatásának többé nincs kitéve.

A rajzon a retorta keresztmetszete látható. A retorta alsó torkolatánál célszerűen körkeresztmetszetű és a b) tartótesten van elrendezve. Ehelyett azonban a retortát is meghosszabbíthatjuk. A (c) maró a négyélű (d) tengelyre van fölékelve, amely alsó végén körkeresztmetszetűre van leestergálva és gyűrű alakú (e) fogakkal van ellátva. Az (e) fogakba egy kézforgatóval forgatható (f) fogaskerék kapcsolódik olyképp, hogy a fogaskerék jobbra való forgatásánál a (d) tengely fölemelkedik, balra való forgatásánál pedig

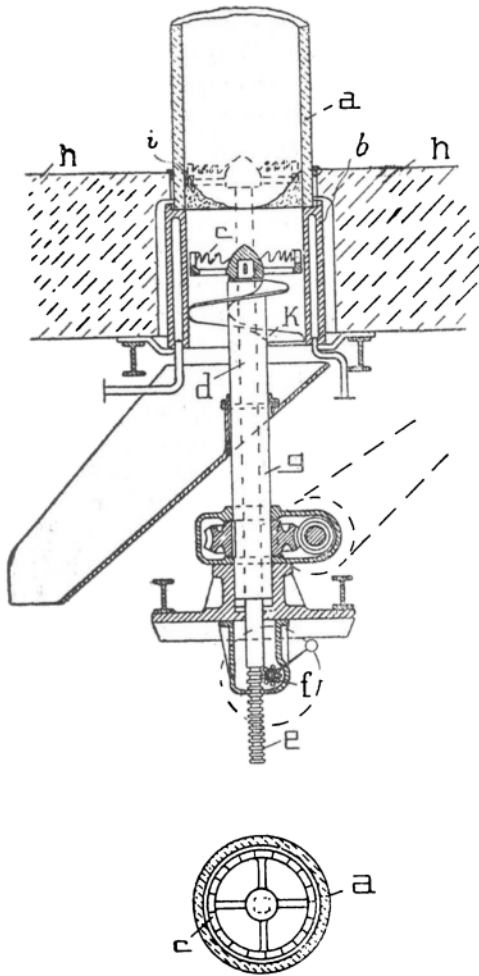
Szivattyukat és mérlegeket

gyárt mint különlegességet és legnagyobb raktárt tart épület- és diaphragma-szivattyukban

Árjegyzék ingyen és bérmentve

Garvenswerke Wien, II., Handelsquai 130

alásülyed. A rajzbeli berendezésnél a (d) a (g) orsón van keresztülvezetve, amely egy (k) csavart hordoz. Ez a (k) csavar a fordulatszámának és menetmagasságának megfelelően bizonyos mérvű szabályozást tesz lehetővé keresztülhaladó adag mennyiségére való tekintettel. A (g) orsót fogaskerék- vagy csavar áttétel révén hajtjuk.

A működési mód a következő

Az (a) retorta állandóan fehérizzóra van fölhevítve és pedig a hevítés a (h—h) vonalig terjed, ahol komencetér el van zárva. Az adag redukálódik és a hő behatása alatt részben elsalakosodik, miközben képlékennyé válik és a retortafalakon alácsuszlik. Ahol a retorta (h—h)-nál a komencetérből kilép, a hőmérséklet azonnal alászáll, mert a fűtőgázok hatása itt már nem érvényesül. Mindamellett a meleg az anyag melegvezetőképessége folytán még egy kis darabon tovább terjed a (h—h) vonalon túl a retortatorkolatokba, úgy hogy a retorta még a torkolatánál is izzó állapotban van, habár nem oly meleg, hogy az alácsuszamló salak lágy maradjon. Ennek folytán a salakmaradék megszilárdul és ezen helyen a falakhoz tapad. A lerakódás oly mértékben növekszik, amely mérték-

ben a salak felülről alácsuszlik, úgy hogy rövid idő múlva (l) salakdugasz képződik, amely a retorta alsó torkolatát annyira megsűkíti, hogy maradékok többé nem képesek keresztülhatolni. Ennek folytán a redukáló folyamat végbemenése akadályoztatik, mert az adag nem csuszhatik utána. Ennek folytán nem hagyjuk jönni, hanem időről időre az (f) fogaskerék működtetése által a (d) tengelyt és azzal együtt a (c) marót is megemeljük, miközben a (g) orsót, amely a (d) tengelyt menseszi, illetőleg forgása közben magával viszi, forgásban tartjuk. A (c) maró már most az eredeti redukálószeréntartalom következtében aránylag könnyen szétördelhető (j) lerakódásokat eltávolítja. Ennek megtörténtével a (d) tengelyt újból alásülyesztjük, úgy hogy a maró csak rövid ideig van a magas hőmérséklet hatásának kitéve.

HAZAI HIREK.

Kinevezés. A Magyar Általános Kőszénbánya Részvénytársulat igazgatósága legutóbbi ülésében *Vizer Vilmos* bányai igazgatót és *Fenyő Adolf* főellenőrt cégjegyzési jogosultsággal ruházta fel.

Az egbelli petroleum. Az egbelli vasuti állomásról napról-napra nyers kőolajos hordókkal telt waggonok indulnak Pozsonyba, melynek petroleumfinomítói az új forrás anyagát feldolgozzák. Most már biztosra vehető, hogy a kutatás Egbellén egy olyan hatalmas petroleumtelepre bukkant, melynek kiaknázása hosszú ideig fog tartani s amely az államot egy újabb, igen jelentékeny természetű kincs birtokosává tette. A fűtőtelepet legközelebb kibővítik és berendezését a célnak megfelelően tökéletesítik. Még mikor a furást megkezdték, tervbe volt véve az egész környék tüzetes geológiai megvizsgálása próbafurások segítségével. Valószínű, hogy az eddig elért és várakozáson felül álló eredmények a tervbe vett próbafurásokat is siettetni fogják. Legközelebb a falu közvetlen közelében kezdenek furni és úgy haladnak tovább befelé az ország határától. A termelésre vonatkozó pontos adatokat az üzemevezetőség emberei felsőbb utasításra jelenleg még hivatalos titok gyanánt kezelik.

Kiállítás a Technológiai Iparmúzeumban. Az a szakkiállítás, mely a Technológiai Múzeum minden helyiségét elöglalja, azzal a céllal létesült, hogy bemutassa a magyar ipar újabb előhaladását és versenyképességét. A kiállítás szemléltetővé teszi azokat a készülékeket és berendezéseket, amelyek kisebb lakások kényelmét és a munkástelepek higiéniáját szolgálják. A működésben levő berendezések mutatják, hogy a városoktól távol eső ipartelepeken a kisebb házakban, villákban, műhelyekben is könnyűszerrel és gazdaságosan fel lehet szerelni központi fűtőkészülékeket, házi automatikus vízellátó készülékeket, amelyek kitűnően pótolják a vízvezetékét. Az iparban használatos gépek-

Luftfilter

baut als **G. A. Schütz**
 besondere Maschinenfabrik
 Spezialität Abt.: Luftfilterbau
Wurzen, Sa.

nek egész sora kattog a földszinti helyiségekben, aztán különféle kazánok, talajkutató-gépek, műszerek sorakoznak a termekben.

A *Fonó Miklós* cég a III. sz. teremben (gépcsarnok) állította ki feltűnést keltő célszerű és csinos elrendezésben gyártmányait.

Elsősorban egy ártézi kútfurásra és talajkutatásra szolgáló hibás furóberendezés vonja magára figyelmünket. A berendezés minden egyes részletén meglátszik a kitűnő anyag, a szakszerű megmunkálás és a szakemberek egyértelműen elismerik magának a furóállványnak is az egyszerű szerkezet dacára kiváló használhatóságát, nagy teljesítőképességét.

A könnyon, kevés üzemköltséggel kezelhető berendezés 80-100 méterig való furásoknál még a legnehezebb talajviszonyok mellett is a kiválóan alkalmas és a vízöblítéses rendszerű ütő és forgófurás alapján van összeállítva. A teljes üzemképes állvány szemléltető módon fel van szerelve daruval, csigával, sodronykötéssel, kötéllhoroggal, a sodronykötélen függő golyós mosófejjel, (vízöblítő fej) furócsővel, utánvétfuróval (bővítő ütőfuró) beléscső-kifolyócsónkkal stb.

Kiállított a cég továbbá mindennemű furóberendezéshez tartozó furókat, valamint száraz kézi furáshoz, vízöblítéses furáshoz, magotnyerő mélyfuráshoz, furólyuk béleléshez való mindennemű szerszámokat.

Általános tetszést és érdeklődést kelt a kiállított 10 méter mélységre furó talajkutató készlet, a mely geológiai kutatásoknál, mérnökök, építészek, erdészek, gazdák, téglagyárgárusoknál nélkülözhetetlen vizsgáló eszköz.

A Bude rendszerű rotációs magfurógépet, a melyhez az összes szerszámokat *Fonó Miklós* cég maga készíti újpesti gyárában, a kiállítást látogató szakemberek állandóan nagy számban tekintik meg.

Nemcsak a gép szembeötlően elsőrangú kivitele vonja magára a figyelmet, hanem maga az a tény, hogy mennyire fontos ez a gépberendezés a bányászata, a talajt vizsgáló geológusra nézve, már ott a helyszínén, a kiállítási teremben, arra készíti a szakembereket, hogy mindjárt ott foglalkozzanak a gép szerkezetével, alkalmazásával.

Fonó Miklós cég szerszámait és furóberendezéseit ma már az ország minden vidékén, a nagyobb bányavállalatoknál, építőmesterekénél, furóvállalkozóknál egyaránt használják, sőt egynéhány neves külföldi cég is a céget bízta meg állandóan a berendezések készítésével.

Feltűnést kelt *H. Amend G. m. b. H.* gyári egészségügyi berendezések gyáranak speciális kiállítása (magyarországi vezérképviselője *Páber és Erdélyi* okl. gép. mér. *Budapest*) az egységes, izléssel elrendezett kiállítás a cégnek a nemrég lezajlott lipcsei kiállítására emlékeztet. A kitűnő gyártmányok és berendezések eszünkbe juttatják, hogy a bánya-, kő- és gépiparunknál még mennyi a teendő a munkásjelölti intézmények terén. Az Amend-féle egészségügyi berendezések között látható egy esomó fürdőgarnitúra keverőcsaptelep, Amend-féle ellenáramú készülékek, Amend-féle zuhanyfürdők, egy gőzüzemű kávé- és teafozógép 75 liter ürtartalommal, továbbá egy ugyanilyen nagyságú malátá kávéfozó üst, egy vízturbinás ventilátor, amelyet a vízvezeték vize tart üzemben s e mellett a fardat víz felhasználható a rendszer célra, úgy hogy ilyenformán a ventilátor üzeme nem kerül semmibe. Ugyancsak érdekes működőből készült Amend-féle „Sanitol”-vizelde, amely kezelést alig igényel s a szagtalanításához szükséges olaj évenként csak 6-7 koronába kerül. Felemlítendő még az Amend-féle munkás-sorosmosdók, szekrények, sorosklozettek, továbbá az Amend-féle munkás éttermi asztalok és padok, ruhafelvonók bányák részére stb. stb. Itt említjük fel, hogy az Amend-féle egészségügyi berendezések körültekintő alkalmazásra a Stég. és a Schliek-Nicholson gyár új gyáriépületeinél.

Nagy hatást keltett az *Ulrich B. J.* cég gazdag kiállítása. A fényes berendezésű, praktikus szerkezetű fürdőszobák nagy területet foglalnak el; a cég kiállított még mindennemű csöveket, víz-, gőz-, légszusz- és csatornavezetéki cikkeket, szivattyukat stb., amelyek mind a cég elsőrendű voltát és versenyképességét hirdetik.

A *Magyar Sajtolt Acélárú- Radiator-Gyár* Chillingworth Rudolf cég acéllomából sajtolt radiatorokat állított ki.

A *Tendloff-Didrich, Budapesti Armatura-, Szivattyú- és Gépgyár* stb. a földszinten helyezte el szivattyuit, amelyek nagyrésze üzemben volt. Nagy tetszést aratott az automatikus házvillóllató berendezés, a villamoshajtású centrifugál és a nagyszámú kézihajtású szivattyúk. Az első emeleten elhelyezett armatura-kiállításon gőz-, gáz- és vízszervelévények, díszes közkutak láthatók.

Honák Miksa, műszaki nagykereskedő modern központi fűtésberendezéseket, víz-, gőz- és légszusz-vezetéseket és általában idevágó cikkeket állított ki.

Kern Róbert cég a wtkovici csőhengerművek gyártmányait becsálotta közszemlére.

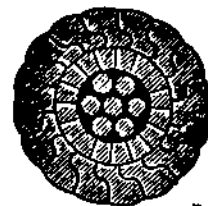
FELTEN ÉS GUILLEAUME

kábel-, sodrony- és sodronykötél-gyár részvénytársaság

BUDAPEST, I., Budafoki-ut 13533. hrsz. TELEFON: 60-11, 60-12, 60-13, 60-14.

Ólomkábelek. Villamvilágítási vezetékek. Sodronykötelek. Elektrolitikus vörösréz huzalok, okonitvezetékek, szerelvénnyek stb.

A petroleum kartel ügye. A petroleumfinomítógyárak legutóbb Bécsben tartottak ülést, amelyre csakis az osztrák gyárak kaptak meghívót. A petroleum-kartel ügye semmivel sem haladt előbbre, a vállalatok között fennálló súlyos ellentétet nem sikerült áthidalni. Az ülésen az osztrák finomítók között meggyezést igyekeztek létesíteni, hogy május elsején tulra nem adnak el árut, mert remélik, hogy addig mégis sikerülni fog a gyárak között közeledést létesíteni. A május elsejéig szóló megállapodásnak különben sincs jelentősége, mert az osztrák gyárak üzletmenete oly rossz, hogy már eddig is jelentékeny veszteségük van, tehát semmiestre sem fogják magukat hosszabb időre lekötöni. A magyar gyárak között jelenleg verseny alig van.

Láncgyár Sopronban. Az angol-osztrák bank néhány ausztriai vállalat bevonásával láncgyárat akar Sopronban létesíteni. Ez ügyben értekezlet volt Tüpler Kálmán dr. polgármester elnöklésével és azon a tervet a következőképpen formulázták: A gyár, mely új találmányu, szabadalmazott, forrasztás nélkül való láncot gyártana, fél millió korona alaptőkével részvénytársasági alapon jönne létre, melyből kétszáz ezer koronát a soproni érdekeltség jegyez. A város közönsége élénk érdeklődéssel várja, vajjon létrejön-e ez a városi ipari életre kétségkívül nagyjelentőségű vállalkozás.

A Felsőmagyarországi Bánya- és Kohászati Részvénytársaság részvényei a bécsi tőzsdén 4 koronás árfolyamemelkedést értek el. Az árfolyamemelkedés okát abban látják, hogy valószínű, hogy a társaság az értékesítési tartalékalapból épp úgy, mint tavaly, az idén is 30 koronányi részesedést fog juttatni a részvényeseknek.

A Magyar-Német Kovaföld r.-t. 1912. évi első mérlege 196.446 K veszteséggel zárult és ezért a nov. 25-én megtartott közgyűlésen az eredetileg 500.000 K alaptőkét lebélyegezték 300.000 K-ra. A társaság 1913. üzletéve is, amelyben az üzem már rendszeresen folyt, de a szervezés még nem volt befejezhető, nagyobb veszteséggel zárul, amit szintén az alaptőke loszállítása utján fognak eliminálni és azután elsőbbségi kötvények kibocsátása által a részvénytőkét ismét föl fogják emelni. Az 1913 ban elért kb. 180 waggon forgalomnak az 1914-re eddig létesített kötések a kétszeresnél többet biztosítanak.

Közéntelep Biharmegyében. Hír szerint a margittai járásban, Micske község határában, alig 40—50 centiméternyire a felszín alatt széntelepre bukkantak.

A Brennbergi Kőszénbánya Részvénytársulat befejezte a főszámolást, a kimutatás szerint az 1,600.000 K alaptőke elveszett.

Elhanyagolt bányák. A Korábia Szt. Todor la Stenuca cégü bányatársulatnak Bucsony község határában fekvő Theodori védnevü bányatelke éveken át üzemem kívül volt. Miután a részvényesek az abrudbányai bányabiztoság azon felhívásának, hogy az üzemet vegyék fel, eleget nem tettek, a zalatnai bányakapitányság most elsőfoku bírsággal sújtja a társulatot, további üzemelhanyagolás esetén pedig elvonja a jogositványokat.

A Szt. Nikolae cégü bányatársaságot a zalatnai bányakapitányság már korábban pénzbírsággal sújtotta, mert a Kuroty község határában fekvő Miklós védnevü bányatelke üzemem kívül állott. A bányakapitányság most kirótt 100 K másodfoku bírságot, további üzemelhanyagolás esetén pedig elvonja a bányatelek jogositványát.

Ugyanez a sors érte a Kornakimiki Szt. György ia Stolna Recse cégü bányatársulatot; a zalatnai bányakapitányság a Szarvaspatak határában fekvő Georg védnevü bányatelkének elhanyagolása miatt 100 K másodfoku bírsággal sújtja.

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület budapesti osztiálya január hó 29-én tartotta meg rendes havi gyűlését *Zsigmondy Árpád* elnöklése alatt.

Altnéder Ferenc m. kir. kohómérnök „A hazai fém-bányászat néhány kohászati problémája” című előadását a nagyszámban egybegyűlt tagok és vendégek élénk érdeklődéssel kísérték. Előadó az újabb ércelőkészítési eljárásokat s azoknak a hazai viszonyokra való alkalmazhatóságát ismertette. Amerikai tapasztalatai, továbbá részben saját költségén véghezvitt kísérletei alapján azt a roményét fejezte ki, hogy a *Cyanid* lúgzás meghonosításával az állami fém-bányászatnak legalább 500.000 koronával meglehetően javítani évről-évre növekedő veszteséggel záruló mérlegét. Az állami fém-bányászat deficitje ugyanis az utolsó statisztikai évben közel 2.000.000 korona volt s összes vesztesége pedig az utolsó tíz év alatt 17.400.000 koronát tett ki.

Cégjegyzési hírek. *Mangan Délmagyarországi bányatársulat* Banas Stanislaus és társai, főtelep Menyháza. Ezen közkereseti társaság 1913. évi szeptember hó 15-én keletkezett. Tagjai Banas Stanislaus varsói lakos, vaskereskedő, Jordán József varsói lakos, vaskereskedő és Thomacsek Ferenc bányavállalkozó, menyházai lakos. A céget Bana Stanislaus és Jordán József társtagok önállóan képviselik és jegyzik. A cégjegyzés úgy történik, hogy az előírt, vagy előnyomott *Mangan Délmagyarországi bányatársulat*, vagy némétül: *Mangan Südungarische Bergbaugesell-*

(1064)23

schaft cégtoldat alá, a cégjegyzésre jogosult tagok sajátkezüleg Banas Stanislaus és társai, vagy németül Stanislaus Banas et Comp szavakat írják. — Köhler István fecskendő, szivattyu és tüztöltő felszerelés gyára (azelőtt Geittner és Rausch cég tulajdona), főtelep Budapest. Ifj. Köhler István cégvezetői jogosultságának megszűnése mellett, nevezettnek az üzletbe társtagul történt belépése folytán, maga a cég, mint közkereseti társaság, a társas cégek jegyzékébe átvezette. — Pleischer és tsa gépgyára és vasöntődéje, főtelep Kassa; Schizger Endre kassai lakos, társtagi minősége és cégjegyzési jogosultságát bejegyezték.

A Witkowitzi bányá- és kohómű társaság (*Witkowitz Bergbau und Eisenhüttengewerkschaft*) eddigelé 1300 darab szabadalmazott Kaufman-féle kenőhüvelyes görcsapágyas kerékpárt rendelt üzeme részére. Ezen szab. kerékpárok oly kitűnően váltak be, hogy a fenti társaság ez évi kerékpár-szükségletét a szabadalom tulajdonosánál Roessemann és Kühnemann cégnél újból lekötötte.

Félév vége a főiskolán. A selmecbányai m. királyi bányászati és erdészeti főiskolán folyó hó 19-én fejeződtek be az első félévi előadások. Január 20-án kezdődtek meg a rondes félévi vizsgálatok és tartanak egészen február hó 28-áig.

A Magyarhoni Földtani Társulat Barlangkutató Szakosztálya január hó 24-én az Egyetemi Ásványtani Intézet előadó termében szakülést tartott, amelyen Kadie Ottokár a titkári jelentést, Bella Lajos a pénztárvizsgáló bizottság jelentését terjesztette elő.

A Motorenfabrik Oberursel A.-G. cég frankfurti igazgatóját, E. H. *Blumenthal* magas kitüntetés érte. A német császár a közgazdaság és ipar terén szerzett érdemei elismerésül a vörös sasrenddel tüntette ki.

✂ KÜLFÖLDI HIREK. ✂

Rhodesia bányászata. Délrhodésia aranybányái az 1913. évi október havi statisztika szerint 58.734 uncia finom aranyat szolgáltatottak 297.068 font sterling értékben; az előző hónappal szemben a hanyatlás 801 uncia, illetőleg 3.361 font sterling. A többi fémek és ásványok statisztikája a következő: ezüstöt bányásztak 10.872 unciát 1.158 font sterling értékben, ólmot 235 unciát 422 font sterling értékben, cromvasat 3.725 tonnát 19.475 font sterling értékben, gyémántot 475 karátot 175 font sterling értékben, szenet 18.394 tonnát,

5.831 font sterling értékben. Délrhodésia bányái tehát 274.209 font sterling értékű produkcióval szerepelnek az október havi kimutatásban, míg szeptemberben termelés értéke 263.505 font sterling volt.

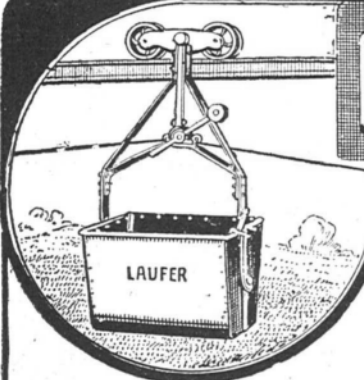

DEUTSCHER BERICHT.

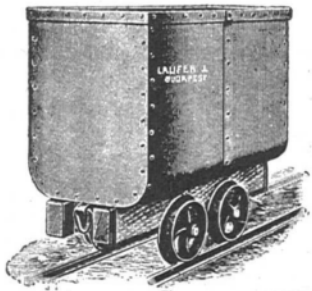
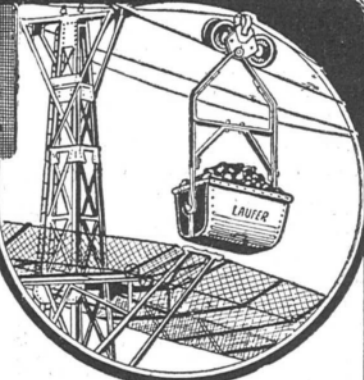
INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

Petroleumquelle im Nyitraer Komitate. Wie bereits wiederholt gemeldet, nahmen die Bohrungen nach Erdgas in der Gemarkung der Gemeinde Egbell eine unerwartete, sehr günstige Wendung, nämlich durch Auffindung äusserst ergiebiger Petroleumquellen. Das Vorhandensein von Erdgas war in diesem Teile der Kleinen Karpathen schon seit Jahrzehnten bekannt. Der Dorfschmied in Egbell zum Beispiel benutzte schon seit Jahren das in seiner Werkstätte aus dem Boden hervorquellende Erdgas zum Heizen und Kochen. Gelegentlich des Besuches amerikanischer Experten im August vorigen Jahres, die ihr Gutachten über das Kis-sármáser Erdgasgebiet abgaben, liess die Regierung auch das Egbeller Gebiet untersuchen. Die Experten erklärten, dass auch Erdöl hier in grossen Massen vorkommen. Seither hat man in Egbell Bohrversuche unternommen, die, wie in unserer vorherigen Nummer angegeben, ein glänzendes Resultat hatten. Gleich der erste Brunnen ergab in geringer Tiefe bereits 4000 bis 7000 Kubikmeter pro Tag. Bei diesen Versuchen stiess man Anfang Dezember vorigen Jahres plötzlich in einer Tiefe von 107 Metern auf Erdöl, das zwischen Tegel und Sand eingelagert ist und durch den Druck sofort an die Oberfläche befördert wurde. Dieses Erdöllager dürfte sich mehrere Kilometer weit erstrecken, da die ganze Gegend erdgasführend ist. Das Vorkommen von Erdöl ist hier an manchen Stellen dem in Galizien ganz ähnlich. Ähnlich ist das Vorkommen von Erdöl auch in Rumänien, wo es an verschiedenen Stellen 200 bis 1000 Meter tief angefahren wurde. Das Egbeller Erdöl zeichnet sich durch besondere Reinheit aus. Ein genaues Bild über das Quantum des hier vorkommenden Erdöles kann natürlich momentan nicht konstruiert werden, doch steht nach Ansicht erfahrener Fachleute schon heute fest, dass man es mit ergiebigen und auf grössere

LAUFER

GÉPGYAR

Budapest VII.
Palotai-ut 1511.
Telefon. 75-40.

Hőtelpályák.
Kisvasutak.
Bányakocsik.

Entfernungen sich erstreckenden Erdöllagern zu tun hat, die viele Jahrzehnte anhalten können. Die weiteren Bohrungen werden dies voraussichtlich bestätigen. Nach den bisherigen Erfahrungen liegt eine Schichtung der Erdöllager nicht nur in einem Horizont, sondern es können mehrere solche Schichtungen in verschiedenen Tiefen (Horizonten) untereinander lagern, und nach der Entfernung der Tegelschichten, die die einzelnen Lager absperrern, verschieden mächtig sein. Je kleiner, der Einfallswinkel der verschiedenen Tegel- und Sandschichten, desto leichter kann das Erdöl erbohrt und gewonnen werden und in desto grösseren Mächtigkeiten kann es vorkommen. Am günstigsten ist eine wellenförmige Schichtung und mit einer solchen dürfte man es auch in Egbell zu tun haben. Von dem jetzt angebohrten Erdöllager werden täglich drei Waggons gefördert, doch können auch zehn Waggons mit Leichtigkeit gewonnen werden, wenn die nötigen Vorrichtungen fertig sind. Bis jetzt waren es doch nur Bohrversuche auf Erdgas. Die nächste Aufgabe wird die genaue geologische Vermessung der ganzen Erdölzone und auch gleichzeitig die weitere, an verschiedenen Stellen, auch in grösseren Entfernungen vorzunehmende Anbohrung der Erdöllager sein. Alle diese Bohrungen müssen mit der grössten Vorsicht vorgenommen, erbohrte Wasseradern müssen sofort abgesperrt werden, da eine solche Quelle ein ganzes Erdöllager nicht nur verunreinigen, sondern ganz verdrängen kann, was natürlich einem enormen Schaden gleichkommt. Sobald Wasser in ein Erdöllager eindringt, lagert es sich unter dem Erdöl, das sich dann durch den enormen Druck in den Tegel- und Sandschichten ganz verliert. So wurde bei Muraköz im Komitat Vas vor vielen Jahren auf Erdöl geschürft und auch ziemlich viel gewonnen. Später jedoch wurde ein förmlicher Raubbau getrieben und ungeachtet des auftauchenden Wassers Erdöl gefördert, was natürlich nicht lange dauerte, da in dem oberen Horizont das ganze Öl durch das Wasser verdrängt und die Weiterschürfung eingestellt wurde. Die Erdgas- und Erdölfunde bei Egbell sind für die industrielle Entwicklung dieses Teiles des Landes und speziell der Stadt Pozsony von grosser Bedeutung.

Ungarische Erdgas-Chemische Studien Aktiengesellschaft. Wie wir erfahren, hat vor ein paar Tagen in den hiesigen Lokalitäten der Ungarischen Allgemeinen Kreditbank die konstituierende Generalversammlung der „Mathana“ Erdgas-Chemische Studien-Aktiengesellschaft stattgefunden. Der Zweck der mit einem Aktienkapital von K 500.000 dotierten neuen Aktiengesellschaft ist, für die Verwendung des Erdgases in chemisch-technischer Beziehung, namentlich bei Erzeugung von Nitraten, wie Salpeter, Salzsäure, Chloriden, Chilesalpeter und von andern chemischen Produkten, Verwertungsmöglichkeiten zu suchen. Die Gesellschaft hat in Kissármás eine Anlage errichtet, wo die einschlägigen Studienversuche vorgenommen werden. Im Falle diese Versuche gelingen, ist die Errichtung eines zur Erzeugung der erwähnten Artikel dienenden Unternehmens in Aussicht genommen. In die Direktion wurden gewählt: Christian Bolz, Baron Paul Kornfeld, Graf Béta Serényi, Ladislaus von Vörös und Dr. Edmund von Wagner. In den Aufsichtsrat wurden Dr. Daniel Brüll, Géza Freund und Ludwig Hönig entsendet.

Kohlenlager im Komitate Bihar. Es wird gemeldet, dass im Komitate Bihar in der Ortschaft Micske, ein äusserst grosses Kohlenlager gefunden wurde. Das Lager ist angeblich sehr ergiebig und dürfte bloss 40–50 ent. unter der Erde liegen.

OBERURSELI

motortársaság K. F.

Oberurseli-lokomotivok

benzin-, benzol- és spiritusz-üzemre.
Bánya-, mezei és rendezői vasutakra.
A legújabb bányarendőri előírásoknak megfelelőleg.

Wien VI/1 Gumpendorferstr. 72.

(1123/9)

J. M. VOITH

ST.-PÖLTEN.

Teljes
redukciós
hajtás igen
nagy áttételi
viszonyoknál.

Kedvező
hatásfok
96–98°/_o.
Zajtalan járás.
Nagy üzemi-
biztonság.

Kettős csavaralaku nyilkerék

Wüst-féle szabadalom.

Magyarországon képviseli:

Székely Oszkár

Budapest, VI., Vörösmarty-utca 43. Telefon: 99-84.

(992/13)